

УДК 811.161.2'373.611

DOI 10.31654/2520-69-66-2022-21f-107-92-101

Петрик О. М.

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови,
методики її навчання та перекладу
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
orcid.org/0000-0002-9925-4443,
e-mail: petrykhelena2000@gmail.com

Коваль О. Ю.

студентка II курсу лінгвістичного класу Ніжинського ліцею
Ніжинської міської ради при НДУ ім. М. Гоголя
e-mail: sasakoval462@gmail.com

Структурна організація складних слів у збірці Василя Стуса «Палімпсести»

Статтю присвячено аналізу структурної організації складних слів. Матеріалом для дослідження слугувала збірка Василя Стуса «Палімпсести».

Розглянуто статус складного слова в сучасній композитології, виокремлено лексикологічний, синтаксичний, комунікативний, когнітивний напрямки в його дослідженні. Особливість композитів полягає в тому, що їм властивий і специфічний порядок розміщення елементів, і співвіднесеність з еквівалентними синтаксичними конструкціями. Така внутрішня й зовнішня словотвірна мотивація робить композити надзвичайно привабливим об'єктом вивчення.

З'ясовано типи дериваційної мотивації композитів. У межах словотвірної мотивованості виявлено найпродуктивніші іменникові словотвірні моделі ((PRON+N) та прикметникові (PRON+A й A+N), що пояснено самою природою складних слів – номінувати нове явище чи новий об'єкт дійсності (цю функцію забезпечує іменник) або називати різноманітні відтінки в ознаках предметів, явищ, почуттів тощо (функція прикметника).

Виділено найактивніші складники композитів (все-, благо-, само-). Активність указаних компонентів пов'язана зі специфікою світосприйняття В. Стуса, який прагнув вивільнитися від земного й наблизитися до божественного. Його картина світу фіксується не на землі, а вгорі, у небі, у близькості з Богом, де наявна чистота думки й відкривається істина.

У дослідженні морфологічної мотивованості розкрито найтиповіші способи словотворення складних слів. Продуктивним є морфологічний осново-складання з обов'язковим інтерфіксом о, е (є). Морфологічний словоскладання та складно-суфіксальний спосіб репрезентовані рідше. Лексико-синтаксичним способом (зрощенням) утворено лише декілька композитів.

Ключові слова: складне слово, композит, структура, мотивованість, семантика, функція, поетичний текст.

Одним зі специфічних виразників індивідуально-авторського стилю є складне слово, що набуває особливого значення в процесі створення художньої реальності. Індивідуальний стиль Василя Стуса вирізняється постійним прагненням до новацій у галузі художнього слова, це зумовило вибір матеріалу для аналізу – вірші зі збірки В. Стуса «Палімпсести».

Вивченню складних слів з лінгвістичного боку присвячено роботи Л. Азарової, Л. Булаховського, Т. Гончарової, К. Городенської, В. Горпинича, О. Есперсена, Н. Клименко, Л. Кудрявцевої, В. Куценко, І. Матвіяса, І. Мисливої-Бунько, В. Олексенка, С. Пономаренка, Н. Родзевич, V. Adams, R. Lees, H. Marchand та ін. Однак інтерес до них на сьогодні не зменшується, оскільки семантична ємкість, образність, експресивність аналізованих одиниць роблять їх складним і водночас цікавим об'єктом у поетичному тексті.

Поява в мові разом із простими словами складних пов'язана з диференціацією реалій довкілля, їх ускладненням, а також розвитком свідомості людини. Традиційно складним словом вважають одиницю, що є результатом поєднання двох або більше коренів / слів. Складне слово завжди похідне, а отже, є кінцевим результатом словотвірного процесу, завдяки якому утворюється нова похідна одиниця (складне слово) за вже наявними в мові зразками та моделями. Крім того, складне слово, як і просте, бере участь у номінації явищ довкілля, де взаємодіють мислення, мова й дійсність, у той час як словотвір забезпечує певну базу для номінації.

Поняття «складне слово» широко обговорювалось українськими вченими з 50–60 років ХХ століття. Увага зосереджувалася на морфемному складі, словотвірній структурі та правописі. М. Плющ, С. Самійленко, І. Тараненко вивчали історію виникнення складних іменників. Є. Рудницький, І. Ковалик, Н. Родзевич, В. Горпинич тлумачили композити як наслідок лексикалізації назв понять, виражених словосполученнями, що супроводжується зміною форми (структури) та семантики одиниць, які виступають у ролі компонентів складних слів. Н. Клименко дослідила словотвірну структуру та семантику композитів. К. Городенська представила процеси утворення композитів як один із способів формально-граматичної реалізації семантичної структури речення.

На сьогодні мовознавство сформувало два підходи до вивчення складних слів: системно-структурний (І. Арнольд, І. Гонта, В. Зернова, П. Карашук, Н. Клименко, Л. Омельченко, М. Плющ, М. Степанова, R. B. Lees, H. Marchand) та функційний (Т. Гончарова,

Т. Коць, О. Кресан, Ж. Симачевська). Прибічники першого підходу в основному зосереджують увагу на питаннях внутрішньої та зовнішньої валентності складних слів, представники другого підходу досліджують мотиваційні процеси їхнього творення. Синтезом цих підходів стала композитологія – учення про складне слово (Т. Антонченко, І. Гонта, Т. Гончарова, Н. Клименко, В. Олексенко, О. Мешков, Л. Омельченко, М. Полюжин, О. Турчак, В. Шевченко, V. Adams, Th. Burrow, R. Lees, H. Marchand), де статус композитів визначають через порівняння із простими словами, що слугують твірними для комбінування складних слів. Унаслідок різних позицій лінгвістів щодо розмежування композитів та складнопохідних слів, композитологія залишається дискусійним напрямом у словотворенні.

У сучасній композитології виокремлюється ряд напрямків: 1) лексикологічний, де складне слово трактується як лексико-семантичний феномен [4]; 2) синтаксичний, де значення композита виводиться із синтаксичного аналізу відношень між його складниками, а предметне значення слова є менш вагомим [2]; 3) комунікативний, де складні слова вивчаються з опорою на структурний, семантичний, стилістичний і функційний аспекти [6; 7]; 4) когнітивний, де похідне слово вважають мовною структурою представлення знань, а словотвірну модель трактують як формулу регулярного згортання у слова певних знань про об'єкти, процеси та ознаки [8].

Варіативність потрактування терміна *складне слово* в композитології зумовлено морфемною структурою слова, способом творення, семантичною єдністю компонентів складання, співвіднесеністю похідного із синтаксичною структурою, принципом аналогії [9, с. 7]. Так, в енциклопедії «Українська мова» Н. Клименко його трактує як «похідне слово, утворене способом основоскладання чи словоскладання, що має не менше ніж дві основи» [11, с. 555]; у короткому тлумачному словнику лінгвістичних термінів складне слово витлумачено так: «слово, що утворене поєднанням двох або більше основ (коренів)» [5, с. 157]; Л. Азарова в монографії «Складання як один із способів словотвору» подає таке визначення: «складне слово – це лексичне утворення, сформоване за внутрішніми законами розвитку мови внаслідок об'єднання двох чи кількох слів, основ чи коренів, які вступають у синтаксичні зв'язки і зберігають свої лексичні значення, у зв'язку з чим складне слово позначене відносно структурно-семантичною єдністю; це утворення, яке, залежно від більшої чи меншої міри злиття в ньому компонентів, наближається, з одного боку, до простого слова, а з другого – до словосполучення» [1, с. 45].

Зважаючи на подані вище визначення й услід за І. Мисливою – Бунько, складне слово трактуємо так: «це цілісно оформлена лексична одиниця; побудована за внутрішніми законами мови внаслідок об'єднання двох чи більше основ чи самостійних слів, скорочення слів на базі словосполучення, порівняння або навіть речення, а також за аналогією до вже існуючих слів; співвідноситься з певною частиною мови та в тексті виступає відповідним членом речення» [9, с. 8].

Поряд із терміном *складне слово* в українському мовознавстві широко функціонує поняття *комполит*, яке представлене в широкому та вузькому розумінні. У широкому значенні – це складне слово, утворене з двох або кількох слів, основ чи коренів, об'єднаних в одну лексичну одиницю, яка набула формально-граматичних і семантичних ознак окремого слова. У вузькому ж потрактуванні (з лат. *compositus* – складник, складений із частин) – це складні слова, утворені основоскладанням [7].

Зважаючи на подвійну термінологію, що трапляється й в інших роботах, термін *комполит* використано в широкому значенні й кваліфікуємо його як синонім до терміна *складне слово*.

Особливість композитів полягає в тому, що їм властивий як специфічний порядок розміщення елементів, так і співвіднесеність з еквівалентними синтаксичними конструкціями. Така внутрішня й зовнішня словотвірна мотивація робить композити надзвичайно привабливим об'єктом вивчення.

Мотиваційні відношення («формальні й семантичні взаємовідношення між синхронно похідним словом та його твірним» [11, с. 382]) спостерігаються в одиницях, що є спільнокореневими, а значення похідного (мотивованого, мотивата) виводиться зі значення твірного (мотивувального, мотиватора). Результатом мотиваційної діяльності є функціонування мотивата.

Для аналізу структурної організації складних слів, що функціонують у збірці В. Стуса «Палімпсести», було визначено характер відношень їхніх компонентів у межах словотвірної та морфологічної мотивованості.

Здійснивши членування аналізованих композитів за словотвірними моделями, можемо констатувати, що найпродуктивнішими є: **іменникові моделі**, зокрема PRON+N (*всесвіт, всечекання, всевідрада, всечас, вседорога, усепокора, всепереліт, всенищівність, всебіди, всебезрух, самопроминання, самопочезання, самодосад, самоволя, самовтеча, самоуникання, себеявлення*), напр.: *Ця*

дорога **вседороги** / всенезустрічі – всегону [10, с. 140]; та **прикметникові моделі**, а саме PRON+A (*всепрощальний, усепокірний, усеприймуций, усесвітній, всепам'ятний, всегнівний, всещедрий, всекволий, усевельможний, всеживий*), напр.: *Тож в неба провалля, в бездоння, бездолий / нагірний, невірний, западистий рай, / **всебідий, всегнівний, всещедрий, всекволий*** [10, с. 241], і A+N (*високогорлий, тонкогорлий, срібногорлий, тонкоголосий, кривокрилий, довгоногий, золотокосий, русокосий, білорукий, крутоберегий, вороноконий, жовтодзьобий, зизоокий*), напр.: *А присмерк **крутоберегий** / роздався...* [10, с. 38]. Дієслівні та прислівникові моделі є непродуктивними. Це логічно пояснюється самою природою складних слів: основна функція композитів – номінувати нове явище чи новий об'єкт дійсності (категоріальна ознака іменника) або називати різноманітні відтінки в ознаках предметів, явищ, почуттів тощо (функція прикметника).

Кількісні підрахунки та аналіз словотвірних моделей дали змогу виявити найчастотніші складники – компоненти складних слів: **все-** (*всебідий, всенищівність, всевідрада, всеживий, всебідий, всегнівний, всещедрий, всекволий, всепадний, всечулий, всенаучений, всеобрушати*), напр.: *Володарю своєї смерті, доля – / **всепам'ятна, всечула, всевидюща** – / нічого не забуде, ні простить* [10, с. 124]. Зазначимо, що цей компонент композита є продуктивним не тільки у творенні складних іменників чи прикметників, але й дієприкметників, особових форм дієслова та прислівників, напр.: *Та **всеобрушає** нестерпно / двопогляд* [10, с. 204]; **благо-** (*благовість, благодать, благословенний, благовістити, благословляти*), що найчастіше оформляє дієслівні композити, напр.: *... був я завжди такий, / яким мене мати вродила / і **благословила** в світі* [10, с. 84]; **само-** (*самоволюя, самовтеча, самодосад, самоуникання, самопочезання, самострата*). Особливістю цього компонента є те, що він продукує лише іменники, напр.: *Ось вона, **легкість**, і те **забуття**, / що **самостратою** серце чарує* [10, с. 200].

Наголосимо, що така активність компонентів – старослов'янізмів **благо-**, **все-**, на нашу думку, пов'язується зі специфікою світосприйняття поета, який прагнув вивільнитися від земного й наблизитися до божественного. Крім того, сама назва збірки «Палімпсести» також є складним утворенням, що з грецької (παλίμψηστον) означає пталів – «знову» та ψηστός – «стертий / зіскребти». Це давні рукописи, які створювалися на пергаменті, що вже був у подібному використанні. Тобто, по суті, це вторинний текст і, що важливо, пам'ятка історії. А

кожна пам'ятка історії є духовним надбанням народу. Отже, можна зробити висновок, що не тільки самі тексти збірки репрезентують духовні поривання ліричного героя, а відтак певною мірою й автора, але й стверджуємо, що картина світу В. Стуса зафіксована не на землі, а вгорі, у небі, у близькості з Богом, де наявна чистота думки й відкривається істина.

Під час словотвірного аналізу фактичного матеріалу було з'ясовано, що найчисленнішою групою (90 одиниць) є композити, що утворені **морфологічним способом основоскладання**, для якого властиво утворення складних слів через об'єднання основ, а саме: **«іменник + іменник»** (*небокрай, смертеіснування, життєсмерть*), напр.: *І ось ти – все, що снилось / як смертеіснування й життєсмерть* [10, с. 194]; **«прикметник + іменник»** (*чорностав, живодні, новонародження, молодощастя*), напр.: *Блукаєш / пустелею моїх молодощасть...* [10, с. 92]; **«займенник + іменник»** (*всесвіт, всечекання, всечас, всебіді, самоволя, самовтеча, самодосад*), напр.: *...лиш так його спотворило дерзання / тим виразом вибачливих жалів, / самодосад, стеревленої волі / і отворами поглядів зчужілих...* [10, с. 100]; **«числівник + іменник»** (*сторіки, двобій, двопогляд*), напр.: *Тоді сторіками пливуть / і жалощами душі студять...* [10, с. 60]; **«займенник + прикметник»** (*всепрощальний, всегнівний, усепокірний, усевельможний, всеволоий, всещедрий, всеживий*), напр.: *Тож в неба провалля, в бездоння, бездолий / нагірний, невірний, западистий рай, / всебідий, всегнівний, всещедрий, всеволоий* [10, с. 241]; **«прикметник + прикметник»** (*жовто-зелений, червоночорний, тьмяно-синій, глухонімий, ясноджерельний, зловорожий, миготливо-золотий, ліво-сірий*), напр.: *Папір, мій зловорожий друг, / і тут мені завадить* [10, с. 82].

Особливістю аналізованих композитів є те, що всі вони утворені складанням основ самостійних частин мови з обов'язковим компонентом – інтерфіксом **о, е, (є)**.

Морфологічним способом словоскладання утворено 34 одиниці. Особливістю цієї групи складних слів (за термінологією Н. Клименко – юкстапозитів [11], за термінологією В. Горпинича – складених слів [3, с. 128]) є те, що: 1) у процесі деривації об'єднуються не самі основи, а цілі слова; 2) в отриманих похідних кожен компонент зберігає свою самостійність; 3) вони пишуться з дефісом.

Більшу частину одиниць аналізованої групи представляють сполучення твірних, що є нерівноправними. Логіко залежні й синтаксичні відношення між ними послаблені [1, с. 82]. Одні з них утворені

на взірєць моделі апозитивного типу, де представлена конкретизація одного складника за допомогою іншого (*крик-привіт, наспіви-солов'ї, перегузда-очерет, Пан-Бог, льот-сповиточок, надтороси-криги, світища-галаї, світ-завірюха, досвіт-сон, жар-птиця, зигзиця-мати*), напр.: *Це ти, о пресвята моя, зигзице-мати!* [10, с. 22].

Інші ж одиниці являють собою слова, які можуть трансформуватися в підрядні словосполучення, де перший компонент перетворено на прикметник (*зелен-жита, зелен-крига, свят-вечір* (святвечір – за чинним правописом – О.П., О.К.)), напр.: *Ще й до жнив не дожив, зелен-жита не жав, / ані не долюбив. І не жив. І не жаль* [10, с. 84].

Менша кількість одиниць являють собою рівноправні в межах значення одиниці, що утворені зі сполучень сурядного характеру (можна об'єднати сполучником *і*) та поєднують у собі синонімічні відношення (*дума-думочка, покружеляти-кружеляти*), напр.: *А дума-думочка сокоче – / курчатком жовтим в шпорихі* [10, с. 264]; та слова-повтори (*скоро-скоро, синій-синій, тонко-тонко, надить-надить*), напр.: *Збудився врано синій-синій птах, / на мокру гілку всієся – і щосили / виспієє – на весь колючий світ – /що скоро-скоро літо переможе / цю весну забарну...* [10, с. 186].

Морфологічним складно-суфіксальним способом утворено 39 одиниць. Визначальною рисою таких композитів є те, що під час деривації, крім об'єднання двох основ (прикметникової (числівникової) та іменникової) за допомогою інтерфікса, додається одночасно й суфікс. У більшості аналізованих складних слів він нульовий (*жовтодзьобий, вороноконий, червонобокий, білорукий, золотокосий, довгоногий, кривокрилий, срібногорлий, крутоберегий, тонкогорлий, чорнобривий, стоголосий, двогорбий*), напр.: *А присмерк крутоберегий / роздався...* [10, с. 38]; у частині з них суфікс матеріально виражений (*цілосвітній, великосвітній, всепадний*), напр.: *Потрібен ангел помсти. Мій захисник, / мій щит, що не дозволить підупасти, / не дасть зотліти в печлі дорікань / великосвітніх. Де ж ти, появись!* [10, с. 122].

У дослідженні виявлено незначну групу композитів, що утворені **лексико-синтаксичним способом (зрощенням)** (11 одиниць) (*долілиць, сам-на-сам, тонкоголосити, невізнанно-знаний, тойсвіт*). Специфічною особливістю є те, що похідні слова утворюються із цілого словосполучення, у них закріпленний порядок частин, один

головний наголос на кінцевому елементі, напр.: *Неначе стріли, випущені в безліт... / летять понад землею долілиць...* [10, с. 64].

В аналізованих композитах морфемна структура залишається незмінною (у порівнянні з твірним словосполученням), відбувається лише зрощення / злиття складників словосполучення в одну лексему.

Отже, складне слово є специфічним виразником індивідуально-авторського стилю та набуває особливого значення в процесі створення художньої реальності. Аналіз мотиваційних відношень компонентів складних слів засвідчує, що одиниці репрезентують схильність до іменникового з моделлю PRON+N та прикметникового (модель PRON+A або A+N) композитотворення. Це пояснено самою природою складних слів – номінувати нове явище чи новий об'єкт дійсності (категоріальна ознака іменника) або називати різноманітні відтінки в ознаках предметів, явищ, почуттів (функція прикметника). Найпродуктивнішими складниками є компоненти *все* –, *благо* –, *само* –, що свідчить про специфіку світосприйняття: картина світу В. Стуса фіксується не на землі, а вгорі, у небі, у близькості з Богом, де наявна чистота думки й відкривається істина. Найтиповіший спосіб словотворення-морфологічний (основоскладання) з обов'язковим інтерфіксом *о*, *е*, (*є*). Морфологічний (словоскладання) та складно-суфіксальний спосіб представлені рідше. Поодинокими є утворення лексико-синтаксичного способу (зрощення).

Література

1. Азарова Л. Є. Складання як один із способів словотвору: монографія. Вінниця: УНІВЕРСУМ – Вінниця, 2005. 123 с.
2. Городенська К. Г. Структура складних іменників у контексті семантичного синтаксису. *Мовознавство*. 1988. № 3. С. 27–34.
3. Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ: Вища школа, 1999. 207 с.
4. Есперсен О. Философия грамматики / пер. с англ. В. В. Пассека и С. П. Сафроновой, под ред. и с предисл. проф. Б. А. Ильиша. Москва: Издательство иностранной литературы, 1958. 396 с.
5. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / ред. С. Я. Єрмоленко. Київ: Либідь, 2001. 224 с.
6. Карпіловська Є. А. *Суфіксальна підсистема сучасної української літературної мови: будова та реалізація*. Київ: Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, 1999. 298 с.
7. Клименко Н. Ф. Словотворча структура й семантика складних слів сучасної української літературної мови. Київ: Наук. думка, 1984. 254 с.

8. Кубрякова Е. С. Когнитивная лингвистика и проблемы композиционной семантики в сфере словообразования. *Известия АН*. 2002. № 1. Т. 61. С. 13–24.

9. Мислива – Бунько І. Я. Теоретичні аспекти вивчення складних слів в українській лінгвістиці. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Філологія*. Харків: Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна, 2013. № 1048. Вип. 67. С. 7–14.

10. Стус В. С. Палимпсесты = Палимпсести / пер. з укр. Рахліної М. Харків: Фоліо, 2010. 284 с.

11. Українська мова: енциклопедія / редкол. В. М. Русанівський та ін. Київ: Українська енциклопедія ім. М. Бажана, 2004. 824 с.

References

1. Azarova, L.Ye. (2005). *Składannia iak odyń iz sposobiv slovotvoru* [Composition as one of the methods of word formation]. Vinnytsia: UNIVERSUM-Vinnytsia [in Ukrainian].

2. Horodens'ka, K.G. (1988). Struktura skladnykh imennykh u konteksti semantichnoho syntaksysu [The structure of compound nouns in the context of semantic syntax]. *Movoznavstvo – Linguistics*, 3. 27–34 [in Ukrainian].

3. Horpynych, V.O. (1999). *Suchasna ukrains'ka literaturna mova. Morfemika. Slovtvir. Morfonolohiia* [Modern Ukrainian literary language. Morphemics. Word work Morphology]. Kyiv: Vyscha shkola [in Ukrainian].

4. Espersen, O. (1958). *Filosofiya grammatiki* [Philosophy of grammar] (V. V. Passeka, S. P. Safronova. Trans). Moscow: Izdatelstvo inostrannoy literatury [in Russian].

5. Yermolenko, S.Ya., Bybyk, S.P. & Todor, O.G. (2001). *Ukrains'ka mova. Korotkyj tлумachnyj slovnyk lnhvistychnykh terminiv* [Ukrainian language. A brief explanatory dictionary of linguistic terms]. Kyiv: Lybid' [in Ukrainian].

6. Karpilovs'ka, Ye.A. (1999). *Sufiksals'na pidsystema suchasnoi ukrains'koi literaturnoi movy: budova ta realizatsiia* [The suffix subsystem of the modern Ukrainian literary language: structure and implementation]. Kyiv: *In – t movoznavstva im. O. O. Potebni NAN Ukrainy* [in Ukrainian].

7. Klymenko, N.F. (1984). *Slovotvorcha struktura j semantyka skladnykh sliv suchasnoi ukrains'koi literaturnoi movy* [Word – forming structure and semantics of complex words of the modern Ukrainian literary language]. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].

8. Kubryakova, E.S. (2002). Kognitivnaya lingvistika i problemy kompozitsionnoy semantiki v sfere slovoobrazovaniya [Cognitive linguistics and problems of compositional semantics in the field of word formation] *Izvestiya AN – Proceedings of the Academy of Sciences*, Vol. 61, 1, 13–24 [in Russian].

9. Myslyva – Bun'ko, I.Ya. (2013). Teoretychni aspekty vyvchennia skladnykh sliv v ukrains'kij lnhvistytsi [Theoretical aspects of studying complex words in Ukrainian linguistics] *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu imeni V. N. Karazina. Filolohiia – Bulletin of Kharkiv V. N. Karazin National*

University. Philology. Kharkiv: Kharkiv's'kyj natsional'nyj universytet im. V. N. Karazina, Vol. 67, 1048, 7–14 [in Ukrainian].

10. Stus, V.S. (2010). *Palympesty = Palimpsesty* [Palimpsests]. (M. Rakhlina. Trans). Kharkiv: Folio [in Ukrainian].

11. Ukrains'ka mova: entsyklopediia [Ukrainian language: an encyclopedia]. (V. M. Rusaniv's'kyj and other (Ed.). Kyiv: Ukrains'ka entsyklopediia im. M. Bazhana [in Ukrainian].

Petryk O. M.

Candidate of Philology, Associate Professor of the Department of Ukrainian Language, Methods of Its Teaching and Translation, Nizhyn Gogol State University, orcid.org/0000-0002-9925-4443, e-mail: petrykhelena2000@gmail.com

Koval O. Yu.

Student of the 2nd year of the linguistics class of the Nizhyn Lyceum of the Nizhyn City Council at the Nizhyn Gogol State University, e-mail: sasakoval462@gmail.com

Structural Organization of Compound Words in the Collection of Vasyl Stus «Palimpsests»

The article is devoted to the analysis of the structural organization of compound words. The material for the study was the collection of Vasyl Stus «Palimpsests».

The status of a compound word in modern compositology is considered, lexicological, syntactic, communicative, cognitive directions in its research are highlighted. The peculiarity of composites is that they have both a specific order of placement of elements and correlation with equivalent syntactic constructions. Such internal and external word – forming motivation makes composites an extremely attractive object of study.

The types of derivative motivation of composites are clarified. The most productive noun word – formation models ((PRON+N) and adjective models (PRON+A and A+N) were found within the limits of word – formation motivation, which is explained by the very nature of compound words – to nominate a new phenomenon or a new object of reality (this function is provided by a noun) or to name various shades in the features of objects, phenomena, feelings, etc. (adjective function). The most active components of the composites are highlighted. The activity of these components is associated with the specifics of the worldview of Vasyl Stus, who sought to free himself from the earthly and approach the divine. His picture of the world is fixed not on earth, but above, in heaven, in closeness with God, where there is purity of thought and the truth is revealed. In the study of morphological motivation, the most typical ways of word formation of compound words are revealed. The morphological basic structure with the obligatory interfix is productive. Morphological wording and the complex – suffixal method are less common. Only a few composites were formed by the lexico – syntactic method (splicing).

Key words: compound words, composite, structure, motivation, semantics, function, poetic text.